

Grunder för fristående examen

YRKESEXAMEN I FOTVÅRD 2010

FÖRESKRIFT 61/011/2010

Grunder för fristående examen

YRKESEXAMEN I FOTVÅRD 2010

FÖRESKRIFT 61/011/2010

© Utbildningsstyrelsen

Föreskrifter och anvisningar 2010:30

ISBN 978-952-13-4686-6 (hft.)

ISBN 978-952-13-4687-3 (pdf)

ISSN-L 1798-8977

ISSN 1798-8977 (print)

ISSN 1798-8985 (online)

www.utbildningsstyrelsen.fi

Kopijyvä Oy, Esbo 2011

INNEHÅLL

1	Fristående examina	7
1.1	Anordnande av fristående examina.....	7
1.2	Avläggande av fristående examen.....	7
1.3	Grunderna för fristående examen	7
1.4	Personlig tillämpning i fristående examen	7
1.5	Bedömning av yrkesskickligheten i fristående examen	8
1.6	Betyg	8
1.7	Utbildning som förbereder för fristående examen	9
2	Uppbyggnaden av yrkesexamen i fotvård	9
2.1	Examensdelarna i yrkesexamen i fotvård	9
3	Krav på yrkesskicklighet i yrkesexamen i fotvård och grunder för bedömningen	10
	Krav på yrkesskicklighet, föremål för bedömningen och bedömningskriterier	10
A.	OBLIGATORISKA EXAMENSDELAR	11
3.1	Förebyggande och funktionsfrämjande fotvård	11
	Krav på yrkesskicklighet, föremål för bedömningen, bedömningskriterier	11
	Sätt att visa yrkesskickligheten	28
3.2	Fotvård som en del av klientens helhetsvård.....	29
	Krav på yrkesskicklighet, föremål för bedömningen, bedömningskriterier	29
	Sätt att visa yrkesskickligheten	38
B	VALFRIA EXAMENSDELAR.....	39
3.3	Yrkesutövare inom fotvård.....	39
	Krav på yrkesskicklighet, föremål för bedömningen, bedömningskriterier	39
	Sätt att visa yrkesskickligheten	43
3.4	Sårbehandling inom fotvård.....	44
	Krav på yrkesskicklighet, föremål för bedömningen, bedömningskriterier	44
	Sätt att visa yrkesskickligheten	48
Bilaga	Beskrivning av det arbete som utförs av personer som avlagt .... yrkesexamen i fotvård.....	49

1 FRISTÅENDE EXAMINA

1.1 Anordnande av fristående examina

Examenskommissionerna som tillsätts av Utbildningsstyrelsen och består av representanter för arbetsgivare, arbetstagare, lärare och vid behov självständiga yrkesutövare ansvarar för anordnandet och övervakningen av fristående examina samt utfärdar examensbetyg. Examenskommissionerna gör ett avtal om anordnande av fristående examina med utbildningsanordnarna och vid behov med andra sammanslutningar och stiftelser. Fristående examina kan inte anordnas utan giltigt avtal med examenskommissionen.

1.2 Avläggande av fristående examen

Fristående examen avläggs genom att examinanderna vid examenstillfällena i praktiska arbetsuppgifter påvisar det kunnande som förutsätts i examensgrunderna. Varje examensdel ska bedömas skilt för sig. Bedömningen görs som ett samarbete mellan representanter för arbetsgivare, arbetstagare och undervisningssektorn. Inom branscher där det är vanligt med självständiga yrkesutövare tas även denna part i beaktande vid valet av bedömare. Bedömningen godkänns slutligen av examenskommissionen. Examensbetyg kan beviljas då examinanden har avlagt alla examensdelar som krävs med godkänt vitsord.

1.3 Grunderna för fristående examen

I examensgrunderna fastställs vilka delar och eventuella kompetensområden som hör till examen, uppbyggnaden av examen, den yrkesskicklighet som krävs i de olika examensdelarna, bedömningsgrunderna (målen och kriterierna för bedömningen) samt sätten att påvisa yrkesskicklighet.

En examensdel utgör ett delområde inom yrket som går att avskilja från den naturliga arbetsprocessen till en självständig helhet som kan bedömas. Kraven på yrkesskicklighet som beskrivs i de olika examensdelarna koncentrerar sig på de centrala funktionerna och verksamhetsprocesserna inom yrket samt på yrkespraxis inom den aktuella branschen. De omfattar även färdigheter som allmänt behövs i arbetslivet, till exempel sociala färdigheter.

Målen och kriterierna för bedömningen är härledda ur kraven på yrkesskicklighet. Målen för bedömningen anger de kunskapsområden som man vid bedömningen fäster särskild vikt vid. Definitionen av dessa mål underlättar också bedömningen av den aktuella arbetsprocessen. Bedömningen ska täcka alla de mål för bedömning som beskrivs i examensgrunderna. Kriterierna för bedömningen bestämmer den kvalitativa och kvantitativa nivån på en godkänd prestation.

Sätten att påvisa yrkesskicklighet innehåller preciserande anvisningar om avläggandet av examen. Yrkesskickligheten påvisas i allmänhet i autentiska arbetsuppgifter. Sätten att påvisa yrkesskicklighet kan innehålla direktiv för bl.a. hur en examensprestation vid behov kan kompletteras så att alla krav på yrkesskicklighet blir beaktade.

1.4 Personlig tillämpning i fristående examen

Utbildningsstyrelsen har utfärdat en särskild föreskrift om individualisering.

1.5 Bedömning av yrkesskickligheten i fristående examen

Vid bedömning av yrkesskickligheten är det viktigt att ingående och noggrant granska hur examinanderna visar att de kan det som examensgrunderna förutsätter i kraven på yrkesskicklighet för den aktuella examensdelen. Vid bedömningen tillämpas de bedömningskriterier som fastställts i examensgrunderna. Bedömarna ska mångsidigt använda sig av olika och i första hand kvalitativa bedömningsmetoder. Används endast en metod, blir resultatet inte nödvändigtvis tillförlitligt. Vid bedömningen beaktas bransch- och examensspecifika särdrag i enlighet med examensgrunderna. Om examinanderna har tillförlitliga utredningar om tidigare påvisat kunnande, granskar bedömarna hur de motsvarar kraven på yrkesskicklighet i examensgrunderna. Bedömarna föreslår för examenskommissionen att kunnandet erkänns som en del av examensprestationen. Examenskommissionen fattar det slutliga beslutet om erkännande av tidigare påvisat kunnande som tillförlitligt utretts.

Bedömning av yrkesskicklighet är en process där insamling av bedömningsmaterial och dokumentering av bedömning spelar en viktig roll. Representanter för arbetslivet och lärare gör på trepartsbasis en noggrann och mångsidig bedömning. Examinanderna ska klart och tydligt få veta hur bedömningsgrunderna tillämpas i deras eget fall. De ska också ges möjlighet att själva bedöma sina prestationer. Examensarrangören gör upp ett bedömningsprotokoll över examensprestationen för den aktuella examensdelen som undertecknas av bedömarna. Till en bra bedömningsprocess hör också att efter detta ge examinanderna respons på prestationerna. Det slutliga bedömningsbeslutet fattas av examenskommissionen.

Bedömare

De personer som bedömer examinandernas yrkesskicklighet ska ha god yrkeskunskap inom det aktuella området. Examenskommissionen och examensarrangören kommer överens om bedömarna i avtalet om anordnande av fristående examen.

Rättelse av bedömning

Examinanderna kan inom lagstadgad tid anhålla om rättelse av bedömning av den examenskommission som ansvarar för den aktuella examen. En skriftlig begäran om rättelse riktas till examenskommissionen. Examenskommissionen kan efter att ha hört bedömarna besluta om en ny bedömning. Det går inte att genom besvär anhålla om ändring av examenskommissionens beslut som gäller rättelse av bedömning.

1.6 Betyg

Examenskommissionen beviljar examensbetyg och betyg för en eller flera avlagda examensdelar. Betyg över deltagande i förberedande utbildning ges av utbildningsanordnaren. Utbildningsstyrelsen har utfärdat direktiv om vilka uppgifter som ska framgå ur betygen.

Betyg för en eller flera examensdelar ges på begäran. Examensbetyget, liksom betyget för en eller flera avlagda examensdelar, undertecknas av en representant för examenskommissionen och en representant för examensarrangören.

En anteckning om avlagd fristående examen i ett av Utbildningsstyrelsen godkänt yrkesbevis är ett intyg över avlagd examen som är jämförbart med ett examensbetyg. Examens-

arrangören skaffar och undertecknar yrkesbeviset. Yrkesbeviset är avgiftsbelagt för examinandan.

1.7 Utbildning som förbereder för fristående examen

Det går inte att ställa förhandsvillkor om deltagande i utbildning på dem som deltar i fristående examina. Examina avläggs ändå huvudsakligen i samband med förberedande utbildning. Förberedande utbildning ska anordnas i enlighet med examensgrunderna. Utbildningen och examenstillfällena ska planeras utgående från examensdelarna. Den som deltar i utbildning som förbereder för fristående examen ska ges möjlighet att delta i examenstillfällena och avlägga fristående examen som en del av utbildningen.

2. UPPBYGGNADEN AV YRKESEXAMEN I FOTVÅRD

Yrkesexamen i fotvård är avsedd för personer som har minst de kunskaper och färdigheter som krävs i grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen eller i en motsvarande, tidigare examen. För att kunna avlägga examen krävs tillräcklig (tre år) arbetserfarenhet inom branschen samt kompletterande och fördjupade studier.

2.1 Examensdelarna i yrkesexamen i fotvård

Yrkesexamen i fotvård består av två obligatoriska och tre valfria examensdelar. Examen är avlagd när de obligatoriska delarna och en valfri examensdel har avlagts med godkänt betyg. Examensdelen Förebyggande och funktionsfrämjande fotvård ska avläggas med godkänt betyg på ett examenstillfälle före det examenstillfälle där examensdelen Fotvård som en del av klientens helhetsvård avläggs.

Tabell 1 Uppbyggnaden av yrkesexamen i fotvård.

Obligatoriska delar
3.1 Förebyggande och funktionsfrämjande fotvård
3.2 Fotvård som en del av klientens helhetsvård
Valfria delar, av vilka en del ska väljas
3.3 Yrkesutövare inom fotvård
3.4 Särbehandling inom fotvård
3.5 Yrkesinriktad examensdel från en yrkesexamen inom social-, hälso- och idrottsområdet (yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen, specialyrkesexamen)

En av de valfria examensdelarna kan vara en del av en yrkesinriktad examen inom social-, hälso- och idrottsområdet (yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen, specialyrkesexamen). Betyget över avläggandet av denna examensdel ges av examenskommissionen för examen i fråga. Examenskommissionen inom fotvård erkänner denna examensdel som en del av yrkesexamen i fotvård på basis av betyget.

3 KRAV PÅ YRKESKICKLIGHET I YRKESEXAMEN I FOTVÅRD OCH GRUNDER FÖR BEDÖMNINGEN

Den yrkesskicklighet som krävs i examensgrunderna visas på basis av den av examenskommissionen godkända planen för anordnande av yrkesexamen i fotvård i autentisk verksamhet i examenstillfällen som ordnas enligt principen om personlig tillämpning. Vid dessa tillfällen visar examinanderna heltäckande den yrkeskunnighet som krävs i examensgrunderna.

Bedömningen i yrkesexamen i fotvård görs separat för varje examensdel genom att jämföra examinandens yrkesskicklighet med kraven på yrkesskicklighet i examensdelen. Vid examenstillfällena visar examinanderna sin förmåga att tillämpa sitt kunnande i föränderliga situationer och verksamhetsmiljöer. De visar också sin förmåga att bedöma och att lära sig av erfarenheter samt att ta fram och börja använda nya rutiner.

Efter varje examenstillfälle bedömer och dokumenterar bedömaren eller bedömarna examinandens kunnande i relation till kraven på yrkesskicklighet, föremålen för bedömning och bedömningskriterierna i examensdelen. Examinandens självvärdering utgör en väsentlig del av examensprestationen. I en väl utförd bedömningsprocess hålls ett feedbacksamtal efter examenstillfället.

Efter att alla examenstillfällen som ingår i en examensdel har hållits ordnas ett utvärderingssamtal i vilket förutom examinanden även följande deltar:

- en representant för arbetsgivarna
- en erfaren representant för arbetstagarna
- en representant för lärarna.

Examinanden presenterar vid samtalet de bedömningar som hon eller han fått, den egna självvärderingen och de bedömda dokument som anknyter till examensprestationerna och som gäller examinandens yrkesskicklighet. Examinanden och bedömarna diskuterar och bedömer examinandens yrkeskunnighet utifrån de bedömningar och dokument som getts enligt kraven på yrkesskicklighet, föremålen för bedömningen och bedömningskriterierna i examensdelen. I slutet av utvärderingssamtalet håller bedömningsgruppen ett möte, där gruppen beslutar om den ska föreslå att examenskommissionen godkänner eller underkänner examensdelen och ger ett skriftligt utlåtande om det.

Krav på yrkesskicklighet, föremål för bedömningen och bedömningskriterier

Examensdelens krav på yrkesskicklighet, som baserar sig på de uppgifts- och färdighetsområden som finns i arbetslivet, anges på följande sidor med fet stil. Under denna text, i vänstra kolumnen, ges föremålen för bedömningen. Dessa är härledda från kraven på yrkesskicklighet och omfattar de kompetensområden som är centrala i fråga om yrkeskickligheten. Vid bedömningen fokuserar man på dessa kompetensområden. Den högra kolumnen innehåller de bedömningskriterier som anger den kvalitativa och kvantitativa nivån på en godkänd prestation. Utifrån dessa bedöms om examensprestationen kan godkännas. Efter examensdelen beskrivs sätten att visa yrkesskickligheten.

A. OBLIGATORISKA EXAMENSDELAR

3.1 Förebyggande och funktionsfrämjande fotvård

Krav på yrkesskicklighet	
Examinanden kan utföra fotvårdsarbeten i olika verksamhetsmiljöer inom social- och hälsovårdsbranschen.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att arbeta inom fotvård	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar i sitt arbete kunskap om den offentliga, privata och tredje sektorns verksamhetsmiljöer inom social-, hälso- och rehabiliteringsbranschen • följer i sitt arbete de lagar och andra författningar som gäller yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården samt de författningar som gäller konsumentskydd<ul style="list-style-type: none"> – lagen och förordningen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården – lagen om patientens ställning och rättigheter – lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården – arbetarskyddslagen – patientskadelagen – konsumentskyddslagen – folkhälsolagen (den nya lagen om hälso- och sjukvård) – socialvårdslagen – lagen och förordningen om privat hälso- och sjukvård – lag om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet • följer med ändringarna i de ovannämnda författningarna inom det egna ansvarsområdet • utnyttjar i sitt arbete information om fotvårdstjänster som erbjuds lokalt till olika klientgrupper.

Att arbeta enligt yrkesetiska principer i fotvårdsarbete	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer i sitt arbete de rekommendationer som getts av ETENE (Riksomfattande etiska delegationen inom social- och hälsovården) • utnyttjar i sitt arbete de yrkesetiska rekommendationer som getts av fackorganisationer inom branschen.
Examinanden kan samarbeta i ett expertnätverk inom social- och hälsovårdsbranschen.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att arbeta i ett expertnätverk inom social- och hälsovårdsbranschen	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar i sitt arbete information om de verksamhets- och ansvarsområden som hör till olika yrkesgrupper, bl.a. fotvårdare, fotterapeuter, de som avlagt yrkesexamen i fotvård, kosmetologer, läkare, sjukskötare, närvårdare och fysioterapeuter • samarbetar i ett multiprofessionellt nätverk inom klientvård och utnyttjar nätverket som stöd för sitt arbete • håller sig inom sitt eget ansvarsområde och hänvisar vid behov klienten till sakkunniga inom hälsovården eller andra sakkunniga.
Examinanden kan söka, hantera och använda information i sitt arbete.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att söka och hantera information	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar i sitt arbete aktuella forskningsresultat inom sin bransch • använder i sitt arbete facktermerna inom den egna branschen på ett korrekt sätt • använder olika informationskällor och använder information kritiskt i fotvårdsarbete • respekterar upphovsrätten och beaktar den i sitt arbete • motiverar sitt val av information.
Att använda informationsteknik och trygga datasekretessen	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder smidigt ett ordbehandlingsprogram, e-posten, webben och olika inlärningsmiljöer i sitt arbete

	<ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar i sitt arbete de sociala mediernas miljöer och förhåller sig kritiskt till dem • utvecklar sina IT-färdigheter och sin kompetens i användning av informationsnätverk • använder i sitt arbete olika branschspecifika datorprogram, t.ex. program för vårdplanering, kunddatabaser och program för tidsbokning • följer i sitt arbete de författningar som reglerar hanteringen och förvaringen av personuppgifter och de eventuella ändringarna i författningarna <ul style="list-style-type: none"> – personuppgiftslagen – lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården – lagen och förordningen om riksomfattande personregister för hälsovården – förordningen om journalhandlingar • följer i sitt arbete de lagar, förordningar och anvisningar som gäller sekretess i fråga om klient- och patientuppgifter • förklarar vikten av datasekretess och dataskydd i fotvårdsarbete.
Examinanden kan främja klienternas och deras fötters hälsa.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att främja klienternas hälsa och deras fötters hälsa.	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • uppmuntrar klienterna att följa med och främja sin hälsa och sitt välbefinnande • uppmuntrar på ett naturligt sätt klienterna till egen aktivitet i att främja sin hälsa • hjälper klienterna att förstå att fötternas hälsa är en del av hälsan • berättar för klienten mångsidigt om faktorer som påverkar fötternas välbefinnandeger klienterna råd om hur man kan främja fötternas hälsa.
Att främja hälsa	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar i sitt arbete kunskap om människans hälsobeteende vid främjande av hälsa och förebyggande av folksjukdomar • handleder klienterna i att identifiera riskfaktorer när det gäller folksjukdomarna och att undvika dem

	<ul style="list-style-type: none"> • lär klienterna att leva sunt, bl.a. genom att ge råd om balans mellan vila, arbete och motion, mångsidiga fritidssysselsättningar, hälsosam mat, viktkontroll och personlig hygien • uppmuntrar vid behov klienterna att ändra sitt levnadssätt.
<p>Examinanden kan förebygga hållningsfel i de nedre extremiteterna och uppkomsten av belastningsskador.</p>	
<p>Föremål för bedömningen</p>	<p>Bedömningskriterier</p>
<p>Att identifiera och förebygga hållningsfel i de nedre extremiteterna och uppkomsten av belastningsskador hos barn och unga</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillämpar i sitt arbete kunskap om barns och ungdomars fysiska tillväxt och utvecklingsfaser • utnyttjar i sitt arbete kunskap om de vanligaste hållningsfelen i ryggraden och de nedre extremiteterna samt om belastningsskadornas inverkan på rörelseorganens funktion • ger på ett välgrundat sätt råd om hur man kan förebygga hållningsfel och belastningsskador • verkar aktivt inom sitt eget ansvarsområde och hänvisar vid behov barn eller ungdomar till någon annan sakkunnig inom hälso- och sjukvården • tillämpar i sitt arbete kunskap om verksamhetsprinciperna inom hälsovården och samarbetar med rådgivningsbyrån och skolhälsovården.
<p>Att identifiera och förebygga problem i nedre extremiteterna, hållningsfel och belastningsskador hos personer i arbetsför ålder</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar i sitt arbete kunskap om hållningsfel i ryggraden och nedre extremiteterna samt om belastningsskadornas inverkan på rörelseorganens funktion • ger på ett välgrundat sätt handledning i att förebygga och lindra arbetsrelaterade problem i nedre extremiteterna • handleder vid val av bra arbetsskor och ger vid behov råd om att använda prefabricerade skoinlägg • ger råd om att ta pauser i arbetet och gymnastisera under pauser • verkar aktivt inom sitt eget ansvarsområde och hänvisar vid behov klienten till någon

	<p>annan sakkunnig inom hälso- och sjukvården</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillämpar i sitt arbete kunskap om funktionsprinciperna och stödformerna inom företagshälsovården.
<p>Att förebygga äldre personers problem med de nedre extremiteterna och att stödja deras rörelseförmåga</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillämpar i sitt arbete kunskap om åldrandet och dess påverkan på klientens funktionsförmåga • identifierar hos klienten de förändringar i kroppens uppbyggnad och funktion och i hälsotillståndet som beror på åldrandet och förändringarnas inverkan på de nedre extremiteterna och rörelseförmågan • ger på ett välgrundat sätt råd om förebyggande av åldersrelaterade problem i nedre extremiteterna och om användning av lämpliga skor • verkar aktivt inom sitt eget ansvarsområde och hänvisar vid behov klienten till någon annan sakkunnig inom hälso- och sjukvården • beaktar i sitt arbete de förändringar som skett i de äldres hälsotillstånd och de faktorer som ökar riskerna för fallolyckor i deras näromgivning • tillämpar i sitt arbete kunskap om funktionsprinciperna, servicestrukturen och stödformerna inom äldreomsorgen.
<p>Examinanden kan ställa i ordning en fotvårdsplats.</p>	
<p>Föremål för bedömningen</p>	<p>Bedömningskriterier</p>
<p>Att ställa i ordning en fotvårdsplats i olika miljöer</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • ställer lätt i ordning en funktionell fotvårdsplats under beaktande av klientens levnadsmiljö, t.ex. i en fotvårdsklinik, en vårdinrättning och ett hem • utnyttjar vid iordningställandet av vårdplatsen kunskap om fotvårdsredskapens och anordningarnas funktion och säkerhet i olika miljöer • beaktar vid iordningställandet av olika vårdplatser integritetsskyddet, den aseptiska arbetsordningen, estetiska faktorer, tillgängligheten, kundsäkerheten och ekonomiska faktorer

	<ul style="list-style-type: none"> • skaffar till vårdplatsen de klientspecifika redskap och vårdprodukter som behövs och beaktar de aseptiska principerna • beaktar vid iordningställandet av vårdplatserna aseptiken och hanteringen av redskap och avfall enligt principen om hållbar utveckling • ställer i ordning vårdplatsen och redskapen korrekt med tanke på den egna arbetsergonomi och arbetarskyddet • bedömer om vårdmiljön är funktionell och utvecklar den vid behov.
Examinanden kan förebygga uppkomsten av smittor.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att arbeta aseptiskt	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utför fotvårdsarbete enligt den renhetsklassificering som krävs • arbetar i enlighet med den aseptiska arbetsordningen • sköter handhygienen noggrant enligt de aseptiska kraven • motiverar betydelsen av aseptiskt arbete vid fotvård.
Personlig hygien och skydd	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • sköter sin personliga hygien och är mån om att se prydlig ut • använder lämpliga skyddskläder och sköter om underhållet av dem • håller händernas hud och naglar i ordning • använder personlig skyddsutrustning enligt de aseptiska principerna • förklarar betydelsen av personlig hygien och skydd i fotvårdsarbete.
Att sörja för en ren och trivsamt arbetsmiljö	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förklarar betydelsen av att vårdplatsen är ren och snygg för att klienten ska trivas och vården som helhet ska lyckas • håller vårdplatsen ren och snygg • städar vårdplatsen för att förebygga smittspridning • använder rengörings- och desinfektionsmedel som lämpar sig för olika ytor enligt bruksan-

	<p>visningarna</p> <ul style="list-style-type: none"> • underhåller omsorgsfullt och enligt instruktionerna de maskiner och anordningar som används vid fotvård • följer i sitt arbete författningarna, bestämmelserna och avtalen om hållbar utveckling och sorterar skräp och avfall enligt dem
<p>Examinanden kan underhålla de redskap och anordningar som används i fotvårdsarbetet.</p>	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Instrumentvård inom fotvården	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förklarar betydelsen av instrumentvården i fotvårdsarbetet • tillämpar i sitt arbete kunskap om förebyggande av smittspridning i instrumentvården • använder rengörings- och desinfektionsmedel enligt bruksanvisningarna • väljer för tvätt och desinfektion de metoder som är lämpliga för vårdinstrumenten (tvätt och desinfektion som görs för hand och/eller maskinellt) • tvättar och desinficerar de vårdinstrument som hon/han använt aseptiskt och omsorgsfullt • underhåller vårdinstrumenten och kontrollerar att de är i skick • förpackar instrumenten på korrekt sätt i förpackningar som är lämpliga för dem • steriliserar desinficerade och förpackade vårdinstrument med metoder som är lämpliga för dem • förvarar och lagrar vårdinstrumenten på korrekt sätt • samarbetar med experter inom instrumentvården.
Att beakta arbetarskyddet i instrumentvården	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förklarar betydelsen av arbetarskyddsbestämmelserna inom instrumentvården • arbetar noggrant enligt säkerhetsbestämmelserna vid användning av ämnen och anordningar • följer skyddsinformationsbladet (tvätt- och

	<p>desinfektionsmedlen)</p> <ul style="list-style-type: none"> • skyddar sig på lämpligt sätt • arbetar enligt de aseptiska principerna.
Att beakta säkerheten vid användning av anordningar och maskiner	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • följer säkerhetsföreskrifterna och bruksanvisningarna för de anordningar och maskiner som används inom fotvård och instrumentvård och beaktar i sitt arbete de eventuella ändringarna i dem <ul style="list-style-type: none"> – lag om produkter och utrustning för hälso- och sjukvård • använder experter för att kontrollera elsäkerheten • bedömer funktionen hos de anordningar och maskiner som används inom fotvården • underhåller anordningarna enligt sitt ansvarsområde • lämnar in en trasig anordning eller maskin för reparation.
Examinanden kan betjäna kunder.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att bemöta olika typer av klienter	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behandlar klienterna artig och professionellt • arbetar enligt de yrkesetiska principerna i klientsituationer • bemöter alla klienter jämlikt och ärligt • bemöter besvärliga klienter (t.ex. klienter med minnesstörning eller mentala problem, personer med utvecklingsstörning och aggressiva klienter) på ett professionellt sätt • sörjer för sin egen säkerhet i arbete med klienter • respekterar de seder som klienter tillhörande olika kulturer har • tar hänsyn till klientens fysiska, psykiska och sociala tillstånd på ett helhetsmässigt sätt och hänvisar klienten vid behov till andra specialisttjänster.

Att interagera i vårdsituationen	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • uttrycker sig själv muntligt på ett förståeligt och klart sätt på svenska eller finska • klarar sig i de vanligaste praktiska situationerna inom klientservice på det andra inhemska språket och minst ett främmande språk • lyssnar aktivt på klienten • använder gester, ansiktsuttryck och kroppsspråk som stöd vid verbal kommunikation så att dessa uttryckssätt inte står i konflikt med varandra • ber vid behov av klientens anhöriga eller av det övriga nätverket stöd för att säkerställa att hon/han blir förstodd • ger klienten råd i vårdsituationen på ett respektfullt sätt • främjar en förtroendefull och trygg vårdrelation.
Att ge service till klienter	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • behandlar klienter och samarbetspartner respektfullt • värdesätter klientens åsikter • förhandlar och kommer överens med klienten om tidsbeställning och tidtabeller • informerar på ett förståeligt sätt om vårdpriserna, betalningen och prissättningen vid avbokning • sköter noggrant faktureringen av klienterna enligt rutinerna på arbetsplatsen • gör fotvårdsarbetet känt för klienter och olika samarbetspartner • motiverar de etiska principerna inom fotvårdsarbetet utgående från kundservice.
Examinanden kan undersöka fotvårdsklienterna.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att skaffa förhandsuppgifter	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • respekterar klientens självbestämmanderätt vid anskaffandet av uppgifter • följer dataskyddslagen vid insamling och införande av uppgifter • använder smidigt mångsidiga datainsamlings-

	<p>metoder och utnyttjar tidigare uppgifter om klienten</p> <ul style="list-style-type: none"> • samlar in förhandsuppgifter om klienten av yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och av klientens anhöriga • samlar genom intervjuer in nödvändig information om kundens hälsotillstånd och medicinering • förklarar betydelsen av en mångsidig informationsinsamling och förhandsuppgifter vid utarbetande av en fotvårdsplan.
Att bedöma klientens funktionsförmåga	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar vid undersökning sina kunskaper om människans funktionsförmåga och förändringarna i dem i de olika åldersskedena • bedömer klientens funktionsförmåga genom att intervjua och observera hur klienten rör sig och utför de dagliga aktiviteterna.
Att skydda klienten och beakta klientens integritet	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • sköter smidigt om skyddet av klientens integritet under undersökningen och vården • ger klienten lämplig skyddsutrustning.
Att undersöka nedre extremiteterna	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar vid undersökning sina kunskaper om människokroppens anatomi och fysiologi både i fråga om kroppens uppbyggnad och funktion • undersöker smidigt genom intervjuer, observationer och palpering hud och naglar, bindväv, blodcirkulationen i nedre extremiteterna och perifera nervsystemet samt klientens smärtupplevelser • vet namnen på benen i nedre extremiteten och undersöker dem genom palpering • vet namnen på nedre extremitetens ställningar, rörelsebanor samt muskler och deras funktion och kan undersöka dem genom observationer och palpering • undersöker genom observation hållning, belastningen av nedre extremiteterna och gångens symmetri • undersöker genom observation och intervjuer om strumporna är lämpliga och undersöker genom mätning av skornas storlek

	<ul style="list-style-type: none"> • konsulterar vid behov andra experter inom hälsovården • förklarar betydelsen av mångsidig undersökning vid fotvård.
Examinanden kan göra en fotvårdsplan.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att dokumentera undersökningsresultat	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • beaktar datasekretessen vid dokumenteringen • antecknar i vårdplanen korrekt och tillförlitligt de resultat som erhålls vid undersökningen • förklarar betydelsen av mångsidig dokumentering i fotvårdsarbetet.
Att fastställa klientens fotproblem	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • fastställer genom undersökning eventuella funktionsbegränsningar och problem i nedre extremiteterna • fastställer klientens fotproblem och bestämmer prioriteringsordningen i vården • samråder med klienten när beslut fattas om vården • vet gränserna för det egna kunnandet och hänvisar vid behov klienten till annan sakkunnig inom hälso- och sjukvården.
Att utarbeta en plan för en helhetsmässig fotvård	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • antecknar målen för en fotvård som stöder funktionsförmågan • planerar de vårdmetoder som är lämpliga i klientens situation och väljer de vårdredskap som ska användas • planerar tillsammans med kunden hur vården ska genomföras • gör en skriftlig vårdplan (förhandsuppgifter, mål, metoder, bedömningsplan).

Examinanden kan sköta huden och naglarna på klientens nedre extremiteter.

Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att sköta de vanligaste hudproblemen	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar i vården information om de vanligaste orsakerna till hudproblem, uppkomstmekanismen, symtomen och behandlingarna • sköter självständigt och på ett säkert sätt med mekaniska vårdmetoder och vid behov med kutana läkemedel för självvård vårtor (inte ocklusionsvård), knölar, förhårdnader, sprickor, blåsor, infektioner i nagelvallen och svampinfektioner • arbetar aseptiskt i de olika faserna av fotvård • beaktar i sitt arbete medicineringens effekter och följer författningar och rekommendationer om läkemedelsbehandling (t.ex. SHM:s Säker läkemedelsbehandling, Nationell handbok för genomförande av läkemedelsbehandling inom social- och hälsovården) • vet var gränsen går för det egna ansvaret vid sårvård och konsulterar vid behov en sakkunnig inom hälso- och sjukvården • skickar vid behov klienten till en annan sakkunnig inom hälso- och sjukvården för ett hudprov och använder i beslutsfattandet vårdrekommendationerna (t.ex. God medicinsk praxis-rekommendationen om svampinfektioner i hud, hår och naglar: provtagning, diagnostik och praxis gällande svar).
Att sköta de vanligaste nagelproblemen	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar i vården information om de vanligaste orsakerna till nagelförändringar, uppkomstmekanismen, symtomen och behandlingarna • sköter självständigt och på ett säkert sätt med mekaniska vårdmetoder och vid behov med kutana läkemedel för självvård långa naglar, tjocka naglar, svampnagel, klonaglar och inåtväxta naglar • arbetar aseptiskt i de olika faserna av fotvård • beaktar i sitt arbete medicineringens effekter och följer författningar och rekommendationer om läkemedelsbehandling (t.ex. SHM:s

	<p>Säker läkemedelsbehandling, Nationell handbok för genomförande av läkemedelsbehandling inom social- och hälsovården)</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar i sitt arbete kunskap om principerna för bygelkorrigerande och hänvisar vid behov klienten till annan sakkunnig inom hälso- och sjukvårdenskickar vid behov klienten till en annan sakkunnig inom hälso- och sjukvården för ett nagelprov och använder i beslutsfattandet vådrekommandationerna (t.ex. God medicinsk praxis-rekommendation om svampinfektioner i hud, hår och naglar: provtagning, diagnostik och praxis gällande svar.)
Att ge skyddande avlastningsvård	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till vilka skyddande avlastningsprodukter som finns på marknaden för användning inom fotvården • väljer ändamålsenliga mjuka skyddsprodukter som används för skydd av huden, både lösa och limbara • ger klienten förståeliga råd om användningen och vården av skyddande avlastningsprodukter • hänvisar vid behov till en annan sakkunnig inom hälso- och sjukvården.
Examinanden kan massera klientens fötter och ben.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Massage av fötter och ben	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar i sitt arbete kunskap om massagens effekter samt om de faktorer som begränsar eller förhindrar massage vid vissa hälsotillstånd • tillämpar kunskap om möjligheterna att använda massage i fotvård • använder olika grundläggande massagegrepp och utför dem tekniskt rätt • utför massage enligt målet, så att det blir en trevlig upplevelse • motiverar sin massage.

Examinanden kan instruera och hjälpa klienten att själv sköta sina fötter.

Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att instruera klienter	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • beaktar klientens eller klientgruppens kunskaper, mottagningsförmåga, inställningar och känslor som utgångspunkt när instruktioner ges • lyssnar på klienten eller gruppen och visar medkänsla på ett professionellt sätt • diskuterar med klienten eller gruppen deras sätt att själva sköta fötterna och vilka vårdresultat som tidigare erhållits • utnyttjar vid planering och genomförande av instruerande kunskap om principerna och metoderna inom individ- och grupphandledning och väljer för instruerandet metoder som är åskådliga • diskuterar med klienten eller gruppen hur instruerandet ska genomföras och ändrar vid behov sitt sätt att genomföra den.
Att instruera i användning av redskap och produkter för egenvård av fötterna	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • ger råd om att välja och skaffa lämplig utrustning för egenvård av fötternas hälsa • ger råd om säker användning, rengöring och underhåll av utrustning för egenvård av fötterna • ger klienten information om de produkter och redskap som finns tillgängliga på marknaden för fotvård.
Att instruera i egenvård av fötterna och att hjälpa till med egenvården	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förklarar för klienten vikten av egenvård av fötterna när det gäller att främja hälsa och välbefinnande samt att förebygga problem med fötterna • tillämpar vid instruerandet kunskap om fötternas hälsa och välbefinnande och uppmunttrar klienten till egenvård • ger råd om att observera och kontrollera hur de nedre extremiteterna, huden och naglarna mår • ger klienterna instruktioner om hur man bedömer när det krävs brådskande vård och när

	<p>man ska söka sig till en sakkunnig inom hälso- och sjukvården</p> <ul style="list-style-type: none"> • ger instruktioner om hur man ska sköta den dagliga fothygienen och hjälper vid behov till med den • ger instruktioner om hur man klipper tånaglarna och hjälper vid behov till med det • ger instruktioner om hur man smörjer fötternas hud och hjälper vid behov till med det • ger råd vid val av skor och strumpor och om hur man ska sköta dem • ger instruktioner om fotgymnastik som aktiverar och stimulerar fötternas ämnesomsättning, blodcirkulation, rörlighet och muskelverksamhet och hjälper vid behov till med gymnastiken • ger instruktioner om och gör vid behov passiv rörelsevård för klientens fotleder • ger råd om att identifiera och förebygga vanliga problem med fötterna och naglarna, bl.a. förhårdnader, skavsår, macerationer, blåsor, vårtor, hallux valgus, ömma naglar • ger klienten råd om att använda allmänt godkända färdiga material som stöd vid egenvården • säkerställer att klienten har förstått egenvårdsinstruktionerna och att klienten har möjlighet att följa dem • ger vid behov instruktionerna även skriftligen • utvärderar genomförandet av egenvården och ger ärlig feedback • motiverar sitt sätt att ge klienten råd med avseende på klientens situation och hälsotillstånd samt de faktorer som enligt klienten begränsar egenvården • hänvisar vid behov klienten till en annan sakkunnig inom hälso- och sjukvården.
<p>Examinanden kan ge första hjälpen.</p>	
<p>Föremål för bedömningen</p>	<p>Bedömningskriterier</p>
<p>Att agera i situationer som kräver första hjälpen</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • klarar i en nödsituation av att ge första hjälpen på en nivå som motsvarar kurs I i första hjälpen

	<ul style="list-style-type: none"> • ser vid behov till att klienten transporteras till en lämplig vårdplats vid ett sjukdomsfall eller en olycka.
Examinanden kan motivera sina åtgärder och hänvisa klienten till fortsatt vård.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att utvärdera fotvård	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • ber aktivt klienten om feedback • beaktar vid utvärderingen klientens åsikter om vården och dess resultat • jämför vårdresultaten med uppsatta mål och ändrar vid behov vårdplanen • antecknar bedömningen i vårdplansblanketten • gör vårdfeedbacken och utlåtandena på adekvat sätt enligt de avtal som ingåtts med samarbetspartnerna • motiverar sitt val av vårdform i förhållande till klientens situation, ålder, hälsotillstånd, medicinering som klienten uppgett och eventuella andra faktorer som begränsar vården • motiverar sina åtgärder för klienten enligt de allmänt godtagna och beprövade metoderna och enligt sitt uppdaterade kunnande.
Att hänvisa till fortsatt vård	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar kunskap om nivåerna inom fotvården när det gäller social- och hälsovården och om servicekedjan för vård av klienter • bedömer klientens behov av fortsatt vård även enligt principen om förebyggande • konsulterar vid behov andra sakkunniga inom hälso- och sjukvården • hänvisar vid behov klienten till fortsatt vård.
Examinanden kan främja sitt eget välbefinnande i arbetet.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att bedöma och främja det egna välbefinnandet i arbetet	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • drar vid bedömningen av sitt välbefinnande i arbetet nytta av information som olika expertorgan (t.ex. Arbetshälsoinstitutet och

	<p>Institutet för hälsa och välfärd) har tagit fram</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder information om fotvårdsarbete vid främjande av det egna välbefinnandet i arbetet • gör en genomförbar plan för främjande av sitt välbefinnande i fotvårdsarbetet och följer planen • planerar sin arbetstid så att det råder balans mellan arbete, fritid och socialt liv • tar hänsyn till följande faktorer som påverkar välbefinnandet och orken i arbetet: faktorer som påverkar arbetsgemenskapen samt fysikaliska, kemiska och biologiska faktorer i arbetsmiljön, såsom belysning, luftkonditionering, smittrisk och buller • använder ändamålsenlig skyddsutrustning i sitt arbete • utnyttjar pausgymnastik för att förebygga arbetsrelaterad belastning.
Att beakta ergonomi i arbetet	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar i sitt arbete kunskap om inverkan av rekommendabla respektive felaktiga arbetsställningar samt om optimal belastning vid förebyggande av arbetsrelaterade belastningsskador • arbetar i ställningar som förebygger arbetsrelaterade besvär • använder ändamålsenligt möjligheten till att ställa in höjden och annat på fotvårdsstolen • använder fotvårdsredskapen tekniskt och ergonomiskt korrekt • kommer med förslag på hur man kan förbättra ergonomin och arbetstrivseln på arbetsplatsen.
Examinanden kan utveckla sin yrkesskicklighet och sina arbetssätt.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att bedöma yrkesskicklighet och arbetssätt	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • bedömer realistiskt sin kompetens och kvaliteten på sitt arbete • bedömer sin initiativförmåga och flexibilitet i arbetet • värdesätter sin kompetens och fastställer sina utvecklingsbehov.

Att utveckla yrkesskicklighet och arbetssätt	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar professionellt feedback som hon/han begärt av klienter och arbetskamrater vid utveckling av arbetssättet • är kostnadsmedveten och ansvarsfull i sitt arbete • arbetar initiativrikt och flexibelt • följer i sitt arbete principerna för hållbar utveckling samt ekologiska, ekonomiska, sociala och kulturella principer.
--	---

Sätt att visa yrkesskickligheten

Examinanderna visar sin yrkeskunnighet i förebyggande och funktionsfrämjande fotvårdsarbete och vid rådgivning i autentiska arbetsmiljöer.

Av examinandernas fotvårdsarbete i kundservicesituationer i olika miljöer framgår om de arbetar enligt de författningar, instruktioner och etiska principer som gäller i arbetet. De ställer i ordning fotvårdsplatsen på ett säkert sätt och sköter platsen samt vårdredskapen enligt de aseptiska principerna. Examinanderna kommunicerar med klienterna på ett professionellt sätt och gör en fotvårdsplan som baserar sig på undersökning och klientens behov. De utför fotvårdsarbetet säkert och aseptiskt och ger klienten instruktioner om egenvård. De främjar klientens hälsa och fötternas hälsa och förebygger uppkomsten av fotsjukdomar. De deltar i multiprofessionellt samarbete inom fotvård. Examinanderna motiverar sina åtgärder och den valda vårdformen med avseende på klientens situation samt aktuell kunskap och kompetens. Examinanderna främjar sitt eget välbefinnande i arbetet och utvecklar sin yrkesskicklighet och sitt arbete.

Bedömarna följer med och bedömer examinandernas arbete och ger en skriftlig bedömning av arbetet. Examinanderna får komplettera sina examensprestationer med dokument som eventuellt skapas under examenstillfället. Dessa dokument utgör efter bedömningen en del av bedömningsmaterialet. Examinandens bedömningsmaterial består av de utlåtanden som bedömarna gett om examenstillfällena, av de kompletterande dokument som bedömts och av examinandens självvärdering.

3.2 Fotvård som en del av klientens helhetsvård

Krav på yrkesskicklighet	
Examinanden kan bemöta klienter.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att bemöta klienter	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • tillämpar i sitt arbete kunskap om hur man ska bemöta olika klienter och om vilka särdrag vissa klientgrupper har • arbetar enligt de yrkesetiska principerna • samarbetar med klienten och vid behov med dennes nätverk vid planering och genomförande av fotvård.
Examinanden kan hjälpa klienten i en vårdsituation.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att utreda klientens behov av hjälp och att hjälpa klienten	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • observerar klientens rörelse- och funktionsförmåga • frågar klienten om denne behöver hjälp • frågar vid behov av klientens närstående och vårdpersonalen om klienten behöver hjälp eller använder sig av dokument om klienten för att ta reda på det • beaktar klientens hälsotillstånd, resurser och självständighet när hon/han hjälper klienten • kontrollerar att miljön är trygg och ordnar om möjligt mer utrymme att röra sig på • instruerar och hjälper klienten att röra sig och förflytta sig på ett tryggt sätt • instruerar och hjälper klienten att klä av sig och på sig • instruerar och uppmuntrar klienten att klara sig så självständigt som möjligt och hjälper denne endast vid behov • arbetar ergonomiskt och så att den egna rörelseapparaten inte överansträngs när hon/han hjälper klienten.

Examinanden kan göra en fotvårdsplan för olika klientgrupper.

Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
<p>Att planera fotvård för en klient som lider av en neurologisk sjukdom eller en klient med en funktionsnedsättning</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillämpar i sitt arbete kunskap om orsakerna till neurologiska sjukdomar (t.ex. de progressiva muskeldystrofisjukdomarna, olika förlamningar och skador samt utvecklingsstörning), om deras symtom och utveckling samt om principerna för vården av dem • undersöker nedre extremiteterna tillräckligt omfattande med tanke på vården och kompletterar vid behov sina undersökningar med kontroll av känseln med t.ex. monofilament • tar hänsyn till förändringar i muskeltonus i klientens nedre extremiteter och svårigheterna med att kontrollera ställningarna • tar hänsyn till den läkemedelsbehandling som klienten uppger och kontrollerar den om möjligt i patientdokument • tar hänsyn till övriga symtom som eventuellt försvårar fotvården, såsom darrning och tvångsrörelser • preciserar klientens problem och gör en skriftlig fotvårdsplan.
<p>Att planera fotvård för en klient som lider av en sjukdom i rörelseorganen</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillämpar i sitt arbete kunskap om orsakerna till sjukdomar i rörelseorganen (t.ex. ledgångsreumatism, artros, osteoporos, fibromyalgi, psoriasis och gikt), om deras symtom och utveckling samt om principerna för vården av dem • undersöker nedre extremiteterna tillräckligt omfattande med hänsyn till vården och beaktar riskfaktorerna i samband med belastning av extremiteterna samt externa riskfaktorer, såsom skor och strumpor • identifierar symtomen på akut inflammation och tar hänsyn till de begränsningar som dessa symtom innebär för fotvården • identifierar de förändringar i fötternas hud och naglar som en primärsjukdom eventuellt orsakar • tar hänsyn till eventuella felställningar i fot-

	<p>lederna, skadade leder, funktionsbegränsningar och ledsmärtor under fotvården, t.ex. en lämplig vårdställning för klienten</p> <ul style="list-style-type: none"> • tar hänsyn till den läkemedelsbehandling som klienten uppger och kontrollerar den om möjligt i patientdokument • preciserar klientens problem och gör en skriftlig fotvårdsplan.
<p>Att planera fotvård för en klient som lider av en ämnesomsättningssjukdom</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillämpar i sitt arbete kunskap om orsakerna till ämnesomsättningssjukdomar (t.ex. det metabola syndromet, diabetes), om deras symtom och utveckling samt om principerna för vården av dem • undersöker nedre extremiteterna tillräckligt omfattande med hänsyn till vården och beaktar riskfaktorerna i samband med belastning av extremiteterna samt externa riskfaktorer, såsom skor och strumpor • kompletterar sina undersökningar med mätning av pulsen och undersökningar av känseln med t.ex. monofilament • gör en bedömning av en diabetesklients riskklass enligt den rekommendation som ges i God medicinsk praxis för diabetikernas fotproblem. • identifierar symtomen på cirkulationsrubbingar, inflammation och infektion i nedre extremiteterna • identifierar och skiljer mellan ett neuropatiskt och ett ischemiskt sår och känner till den särklassificering som används • tar hänsyn till den läkemedelsbehandling som klienten uppger och kontrollerar den om möjligt i patientdokument • samarbetar med klienten och en multiprofessionell arbetsgrupp och konsulterar vid behov andra sakkunniga inom hälso- och sjukvården • preciserar klientens problem och gör en skriftlig fotvårdsplan.
<p>Att planera fotvård för en klient som lider av en hudsjukdom</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillämpar i sitt arbete kunskap om orsakerna till hudsjukdomar (t.ex. psoriasis, eksem, inflammationer), om deras symtom och utveckling, om principerna för vården av dem samt

	<p>om de hud- och nagelförändringar som kan uppkomma då man behandlar sjukdomarna med läkemedel eller på annat sätt</p> <ul style="list-style-type: none"> • undersöker nedre extremiteterna tillräckligt omfattande med hänsyn till vården • tar hänsyn till den läkemedelsbehandling som klienten uppger och kontrollerar den om möjligt i patientdokument • preciserar klientens problem och gör en skriftlig fotvårdsplan.
<p>Att planera fotvård för en klient som lider av en sjukdom i cirkulationsorganen</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillämpar i sitt arbete kunskap om orsakerna till sjukdomar som skadar hjärtat och blodkärnen (t.ex. hjärtsvikt, arterioskleros, vensjukdomar, tromboser), om deras symtom och utveckling samt om principerna för vården av dem • undersöker nedre extremiteterna tillräckligt omfattande med tanke på vården och kompletterar sina undersökningar med palpering av svullnaden och mätning av pulsen • tar hänsyn till den läkemedelsbehandling som klienten uppger och kontrollerar den om möjligt i patientdokument • preciserar klientens problem och gör en skriftlig fotvårdsplan.
<p>Att planera fotvård för klienter som missbrukar berusningsmedel, klienter som har mentala problem och klienter som har minnesstörning</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillämpar i sitt arbete kunskaper om effekten av missbruk av alkohol, droger och läkemedel samt om tobakens effekter • tillämpar i sitt arbete kunskap om orsakerna till problem med den mentala hälsan (t.ex. depression, affektiva störningar), om deras symtom och utveckling samt om principerna för vård av dem • tillämpar i sitt arbete sina kunskaper om orsakerna till minnesstörningar (t.ex. demenssjukdomarna), om deras symtom och utveckling samt om principerna för vården av dem • undersöker nedre extremiteterna tillräckligt omfattande med hänsyn till vården och beaktar de eventuella problem som berusningsmedlen orsakar klienten • tar hänsyn till den läkemedelsbehandling som klienten uppger och kontrollerar den om

	<p>möjligt i patientdokument</p> <ul style="list-style-type: none"> • preciserar klientens problem och gör en skriftlig fotvårdsplan.
<p>Examinanden kan ge fotvård som stöder klientens helhetsvård.</p>	
<p>Föremål för bedömningen</p>	<p>Bedömningskriterier</p>
<p>Att ge fotvård</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • arbetar aseptiskt • vårdar klientens fötter enligt vårdplanen och på ett säkert sätt • använder fotvårdsmetoder i enlighet med målen för vården och använder vårdredskapen säkert och ekonomiskt • följer de rekommendationer som getts för olika patientgruppers fotvård i God medicinsk praxis • beaktar de instruktioner som ges i God medicinsk praxis för vård av kroniska sår i nedre extremiteterna • gör sårvård inom sitt ansvarsområde och följer de instruktioner som en sakkunnig gett • tillämpar i sitt arbete kunskap om de möjligheter som avlastningsprodukterna ger och tillverkar de individuella avlastningar som behövs • ger klienten eller vårdnätverket instruktioner om och motiverar egenvård som stöder fotvården • ger vid behov klienten råd på ett naturligt och respektfullt sätt om hur denne kan övergå till en drogfri livsstil • beaktar de rörelsebegränsningar i extremiteterna och ryggen som inverkar på egenvården av fötterna samt begränsningar som eventuella ledimplantat innebär • beaktar klientens förmåga till egenvård och kontrollerar att klienten sköter egenvården • antecknar i vårdplanen vilken vård som ges • hänvisar vid behov klienten till en annan sakkunnig inom hälso- och sjukvården.

<p>Medicinering inom fotvården</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • beaktar i sitt arbete författningarna och rekommendationerna om läkemedelsbehandling (t.ex. SHM:s Säker läkemedelsbehandling, Nationell handbok för genomförande av läkemedelsbehandling inom social- och hälsovården) • använder i sitt arbete kunskap om kutana läkemedel som används för egenvård, om deras effekter och biverkningar • använder i vårdsituationer rätt och säkert kutana egenvårdsläkemedel eller läkemedel som läkaren har ordinerat klienten och antecknar den läkemedelsbehandling som hon/han gett • ger klienten råd om användningen av läkemedel som är avsedda för egenvård av fötterna • konsulterar en sakkunnig inom hälso- och sjukvården i särskilda frågor som gäller läkemedelsbehandling.
<p>Examinanden kan tillverka avlastningar som skyddar huden.</p>	
<p>Föremål för bedömningen</p>	<p>Bedömningskriterier</p>
<p>Att planera skyddande avlastningar</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar i sitt arbete kunskap om benens och fötternas anatomi och fysiologi både när det gäller uppbyggnad och funktion • tillämpar i sitt arbete kunskap om olika skyddande avlastningar (limbara och lösa produkter samt silikonortoser) samt om deras användningsändamål och begränsningar • planerar olika skyddande avlastningar som behövs vid hudförändringar på olika ställen av foten (mjuka skydd och silikonortoser) • bedömer och motiverar modellen på den skyddande avlastningen och materialets lämplighet separat för varje klient • samarbetar vid behov med en annan sakkunnig inom hälso- och sjukvården.
<p>Att tillverka skyddande avlastningar och ge instruktioner om användningen</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar i sitt arbete kunskap om de material, metoder och redskap som används vid tillverkning av avlastningar

	<ul style="list-style-type: none"> • dimensionerar och tillverkar en skyddande avlastning (ett mjukt skydd och en silikonortos) som är lämplig för hudförändringen i klientens fot • ger klienten tydliga instruktioner om hur avlastningsprodukten ska användas och skötas och ger vid behov instruktionerna skriftligt • ger klienten råd om att kontrollera att avlastningsprodukten fungerar och att vid problem ta kontakt • håller sig inom sitt ansvarsområde och hänvisar vid behov klienten till fortsatt vård.
Att använda prefabricerade skyddande avlastningsprodukter	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • känner till vilka skyddande avlastningsprodukter som finns på marknaden för användning inom fotvården • ger klienten tydliga instruktioner om användning och skötsel av en prefabricerad produkt • ger klienten råd om hur man ska bedöma om den prefabricerade produkten är funktionsduglig.
Examinanden kan instruera en klient i att skaffa och använda hjälpmedel.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att skaffa och underhålla hjälpmedel	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar i sitt arbete sina kunskaper om de vanligaste rörelsehjälpmedlen och hjälpmedlen för de dagliga sysslorna och om hur de ska användas • ger klienten råd om användning av hjälpmedelstjänster • samarbetar med lokala sakkunniga inom hjälpmedelstjänster • hänvisar klienten till en sakkunnig inom hälso- och sjukvården för bedömning av behovet av ett individuellt hjälpmedel.
Att instruera i användning av hjälpmedel	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • observerar klientens användning av rörelsehjälpmedel • ställer vid behov in ett rörelsehjälpmedel så att det är ergonomiskt lämpligt för klienten • ger vid behov instruktioner om dimensionering och användning av ett rörelsehjälpmedel

	<ul style="list-style-type: none"> • hänvisar vid behov klienten till en sakkunnig inom hälso- och sjukvården.
<p>Examinanden kan utvärdera fotvård som hon eller han gett och hänvisa klienten till fortsatt vård.</p>	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att utvärdera fotvård och att hänvisa till fortsatt vård	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • ber aktivt klienten om feedback • utvärderar tillsammans med klienten och/ eller vårdnätverket hur vården har lyckats och om det behövs fortsatt vård • jämför vårdresultaten med uppsatta mål och ändrar vid behov vårdplanen utifrån utvärderingen • antecknar utvärderingen i fotvårdsplanen • samarbetar med den multiprofessionella arbetsgrupp som sköter klienten och konsulterar och hänvisar vid behov till en annan sakkunnig inom hälso- och sjukvården • gör vårdfeedbacken eller utlåtandena på ett adekvat sätt enligt de avtal som ingåtts med samarbetspartnerna • motiverar sitt val av vårdform i förhållande till klientens situation, ålder, hälsostillstånd, medicinering som klienten uppgett och eventuella andra faktorer som begränsar vården • motiverar sina åtgärder för klienten enligt de allmänt godtagna och beprövade metoderna och enligt sitt uppdaterade kunnande.
<p>Examinanden kan främja sitt eget och arbetskamraternas välbefinnande i arbetet.</p>	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att främja välbefinnande i arbetet	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tar upp frågor som gäller det egna arbetet och välbefinnandet bland de anställda och deltar i diskussioner om det • anhåller vid behov om arbetshandledning • handlar planmässigt och kommer med förslag på hur man kan främja sitt eget och arbetsgemenskapens välbefinnande i arbetet.

Att beakta ergonomi i arbetet	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar kunskap om arbetsergonomi vid planering av arbetet och i sitt arbete med fotvård • utnyttjar möjligheterna till ergonomisk inställning av arbetsredskap och anordningar samt pausgymnastik för att förebygga arbetsrelaterade belastningsskador • bedömer och främjar fotvårdsredskapens och anordningarnas ergonomiska egenskaper.
Examinanden kan delta i multiprofessionellt samarbete.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Multiprofessionellt samarbete och ledande av den egna verksamheten	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillämpar i sitt arbete sina kunskaper om multiprofessionellt samarbete och deltar i förebyggande och vård av fotproblem som medlem i en arbetsgrupp inom sitt ansvarsområde • är medlem i en servicekedja inom fotvård och främjar med sin verksamhet det multiprofessionella samarbetet • tar ansvar och är aktiv när det gäller att utveckla det egna arbetet och arbetsmiljöerna • utvärderar sin egen verksamhet och söker aktivt sätt att utveckla den.
Examinanden kan utveckla sin yrkesskicklighet, sitt arbete och sitt yrkesområde.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att bedöma den egna yrkesskickligheten	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar feedback av klienterna och arbetskamraterna på ett professionellt sätt • bedömer realistiskt sin yrkesskicklighet • tar ansvar för att yrkesskickligheten utvecklas och motiverar sina utvecklingsbehov i förhållande till kraven på yrkesskicklighet i examen och i förhållande till fotvårdsarbetet • motiverar utvecklingen av det egna arbetet utifrån kraven på arbetets kvalitet.

<p>Att utveckla det egna arbetet och yrkesområdet</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • bedömer och identifierar utvecklingsbehoven inom fotvårdsarbetet och kommer med realistiska förslag på hur yrkesområdet kan utvecklas inom det egna ansvarsområdet • söker och utnyttjar nya forskningsrön och handlar ansvarsfullt vid utveckling av det egna yrkesområdet • samarbetar med andra sakkunniga • motiverar vikten av ständig utveckling för att det egna arbetet och yrket ska värdesättas.
---	--

Sätt att visa yrkesskickligheten

Examinanderna visar sin yrkeskunnighet i fotvård som stöder klientens helhetsvård i klientarbete och instruktionsarbete i autentiska miljöer, exempelvis i en fotvårdsenhet i en hälsovårdscentral, ett sjukhus, en rehabiliteringsinrättning, en privat vårdinrättning eller inom äldreomsorgen.

Av examinandernas arbete framgår om de har kunskap om särdragen hos klient- och patientgrupper som lider av olika sjukdomar och om den inverkan särdragen har på fotvårdsarbetet. De kommunicerar med klienterna på ett professionellt sätt och gör en fotvårdsplan som baserar sig på undersökning och som stöder helhetsvården. De utför fotvårdsarbetet på ett säkert och aseptiskt sätt i samarbete med det övriga vårdnätverket. De främjar klienternas och deras fötters hälsa genom att ge instruktioner om egenvård. Examinanderna motiverar sina åtgärder och den valda vårdformen med avseende på klientens situation samt aktuell kunskap och kompetens. Examinanderna främjar sitt eget och arbetskamraternas välbefinnande i arbetet och utvecklar sitt arbete och sitt yrkesområde.

Bedömarna kontrollerar och bedömer examinandernas arbete och ger en skriftlig bedömning av arbetet. Examinanderna får komplettera sina examensprestationer med dokument som eventuellt skapas under examenstillfället. Dessa dokument utgör efter bedömningen en del av bedömningsmaterialet. Examinandens bedömningsmaterial består av de utlåtanden som bedömarna gett om examenstillfällena, av de kompletterande dokument som bedömts och av examinandens självvärdering.

B. VALFRIA EXAMENSDELAR

3.3 Yrkesutövare inom fotvård

Krav på yrkesskicklighet	
Examinanden kan i sitt arbete följa de lagar, författningar och anvisningar som reglerar företagsverksamheten inom fotvården.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
<i>Att beakta särdragen vid yrkesutövande inom fotvården</i>	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • följer i sitt arbete de yrkesetiska skyldigheterna inom branschen • iakttar följande författningar till den del de gäller drivande av fotvårdsföretag och beaktar de eventuella ändringarna av författningarna<ul style="list-style-type: none"> – lagen och förordningen om privat hälso- och sjukvård – lagen om hyra av affärslokal – mervärdesskattelagen – konsumentskyddslagen och förordningen om prisinformation vid marknadsföring av konsumtionsnyttigheter • iakttar i sitt arbete de författningar som reglerar behandlingen av personuppgifter • följer ändringarna i de nationella lagar och författningar som reglerar företagsverksamheten inom fotvården och erbjudandet av fotvårdstjänster.

Examinanden kan planera fotvårdsverksamhet och fotvårdslokaler.

Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att planera fotvårdsverksamhet och fotvårdslokaler	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder aktuell kunskap och utnyttjar sakkun- niga inom hälso- och sjukvården samt inom arbetslivet vid planering av fotvårdsverksamhet och fotvårdslokaler • gör en genomförbar plan för ordnande av fot- vårdsverksamhet i en egen arbetsenhet och ut- nyttjar då de lokala servicesystemen och ex- pertnätverken vid planering av verksamheten • gör en genomförbar plan för istandsättning av en fotvårdsplats a) i en fotklinik b) i en inrätt- ning d) i en klients hem och inkluderar i planen uppgifter om de redskap och anordningar som behövs i olika vårdmiljöer och om säkerheten vid användning av dem • beaktar i sin plan lagstiftningen om kvalitets- faktorerna inom hälsovårdstjänsterna, om ar- betarskyddet, om de aseptiska grunderna och om infektionsbekämpningen (t.ex. arbetar- skyddslagen) • beaktar i sin plan hållbar utveckling och ekono- miska faktorer • motiverar valen i planen.

Examinanden kan utarbeta en affärsplan.

Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att ta fram en affärsidé	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • är förtrogen med begreppet affärsidé och vet betydelsen av att ta fram en affärsidé i sitt eget arbete • identifierar de egna förutsättningarna för att driva ett företag • tar fram en egen affärsidé • motiverar sin verksamhet etiskt och under be- aktande av principerna om hållbart företagande.

Att göra en marknadsanalys	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • kartlägger behovet av tjänster inom den egna branschen, den rådande konkurrenssituationen på marknaden och konkurrenterna • gör en tjänste- och produktbeskrivning • gör en genomförbar marknadsföringsplan • bedömer riskerna och möjligheterna i den egna företagsverksamheten.
Att göra en lönsamhetskalkyl	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • gör en lönsamhetskalkyl som motsvarar en yrkesutövares behov • prissätter sina produkter och tjänster utifrån marknadsbaserade faktorer • förklarar skillnaden mellan omsättning och beskattningsbar inkomst • förklarar betydelsen av momssystemet i sitt arbete • använder de centrala bokföringsbegreppen i lönsamhetskalkylen.
Examinanden kan jämföra finansieringsmöjligheter och välja företagsform.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Kunskap om finansieringsalternativ	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar och jämför sina uppgifter om de olika finansieringsformerna för företagsverksamhet och om de eventuella typerna av finansieringsstöd för företag • söker lämpliga finansieringsformer för sin företagsverksamhet • motiverar valet av finansieringsform.
Kunskap om företagsformer	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar information om de olika företagsformernas särdrag (firma, öppet bolag, kommanditbolag, andelslag, aktiebolag) • planerar ett företag som är lämpligt för henne/honom och har motiv för planen • beaktar vid planeringen ansvarsfrågorna när det gäller olika företagsformer.

Examinanden kan göra de anmälningar som är nödvändiga vid företagsverksamhet.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att anmäla inledande av företagsverksamhet	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • fyller korrekt i de anmälningsblanketter som ska skickas in till handelsregistret och skattemyndigheten samt andra register i samband med inledande av företagsverksamhet.
Att göra skattedeklarationer	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • samlar ihop de uppgifter som behövs i yrkesutövarens skattedeklaration • använder vid behov sakkunniga när hon/han gör sin skattedeklaration.
Examinanden kan agera enligt försäkringssystemen för yrkesutövare.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att teckna lagstadgade och frivilliga försäkringar	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • gör de anmälningar till försäkringsbolaget som företagare ska göra (FöPL) • tecknar de försäkringar som gäller klientsäkerheten • tecknar en olycksfallsförsäkring och arbetslöshetsförsäkring.
Examinanden kan skapa klient- och nätverksrelationer och använda experttjänster.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att genomföra marknadsföringsåtgärder	Examinanden <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar mångsidigt olika marknadsföringssätt och -kanaler • gör marknadsföringsmaterial om sin egen fotvårdsverksamhet • följer marknadsföringsplanen och marknadsför aktivt sina fotvårdstjänster • följer med effekten av marknadsföringen och utvecklar marknadsföringsplanen • gör anbud på sina fotvårdstjänster och sänder dem via flera kanaler.

Att delta i ett nätverk	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • erbjuder sina tjänster till olika typer av kunder • samarbetar med andra som är yrkesverksamma inom social-, hälso- och idrottsområdet • söker vid behov stöd från branschorganisationer.
Att använda sig av experttjänster	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • söker och utnyttjar de uppgifter och experttjänster, t.ex. bokförare, som hon/han behöver när företaget grundas och i de olika verksamhetsfaserna.
Examinanden kan utveckla sin förmåga att arbeta som yrkesutövare.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att utveckla sin förmåga att arbeta som företagare	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • beskriver och motiverar sina värderingar och bedömer sin förmåga att klara sig som yrkesutövare • drar nytta av erhållen feedback när hon/han utvecklar sig som yrkesutövare • värdesätter sin kompetens och fastställer sina utvecklingsbehov.

Sätt att visa yrkesskickligheten

Examinanderna visar sin yrkeskunnighet i att driva ett fotvårdsföretag genom att göra en preliminär affärsplan för företaget och genom att genomföra ett bedömningssamtal med en sakkunnig inom företagande.

Examinanderna preciserar affärsplanen med utredningar och beräkningar som gäller verksamhetsförutsättningarna och riskerna. Av examinandernas arbete framgår de olika faserna av planeringsprocessen, och examinanderna ger en personlig bedömning av de egna möjligheterna och förutsättningarna att driva ett företag. I samtalet med den sakkunnige inom företagande preciseras examinandens förmåga att driva ett företag och examinandens beredskap att fatta beslut om att inleda företagsverksamhet.

Bedömarna följer med och bedömer examinandernas arbete och ger en skriftlig bedömning av arbetet. Examinanderna får komplettera sina examensprestationer med dokument som eventuellt skapas under examenstillfället. Dessa dokument utgör efter bedömningen en del av bedömningsmaterialet. Examinandens bedömningsmaterial består av de utlåtanden som bedömarna gett om examenstillfällena, av de kompletterande dokument som bedömts och av examinandens självvärdering.

3.4 Sårbehandling inom fotvård

Krav på yrkesskicklighet	
Examinanden kan planera fotvård som en del av klientens helhetsvård.	
Föremål för bedömningen	Bedömningskriterier
Att samla in klientuppgifter	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillämpar i sitt arbete kunskap om klientens primärsjukdomar och om de faktorer som inverkar på uppkomsten av fotsår, t.ex. vikt, medicinering, tobaksrökning, svullnad och känsellöshet • utnyttjar uppgifterna i klientens patienthandlingar och andra handlingar som innehåller information om tidigare sårvård samt om de vårdmetoder och –produkter som för tillfället används i vården samt om den vård som förhindrar svullnad • antecknar bakgrundsuppgifter om klienten i vårdplanen
Att planera vård av fotsår	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillämpar i sitt arbete kunskap om hur fotsår uppkommer • samarbetar med klienten och vid behov med sitt nätverk vid utarbetande av vårdplanen för fötterna och såret • undersöker nedre extremiteterna tillräckligt omfattande med hänsyn till felställningar, belastningsområden, allmäntillståndet, hudens temperatur och färg, naglar och skornas egenskaper • preciserar sina undersökningar genom att palpera pulsen, undersöka känseln (t.ex. med monofilament), svullnader, sårets storlek och djup samt genom att observera förändringar i sårets utseende • undersöker genom observation allmäntillståndet hos huden kring såret och eventuella tecken på hud- och sårinfektion • ser skillnaden mellan venösa och arteriella sår • tar hänsyn till den läkemedelsbehandling

	<p>som klienten uppger och kontrollerar den om möjligt i patientdokument</p> <ul style="list-style-type: none"> • fastställer sårets vård- och riskklass • håller sig inom gränserna för sitt ansvarsområde och konsulterar vid behov andra sakkunniga inom hälso- och sjukvården • preciserar klientens problem vid sårvården och gör en skriftlig sårvårdsplan.
<p>Examinanden kan sköta fotsår som en del av klientens helhetsvård.</p>	
<p>Föremål för bedömningen</p>	<p>Bedömningskriterier</p>
<p>Att sköta sår</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • tillämpar i sitt arbete kunskap om olika metoder och produkter för sårvård samt vård som förhindrar svullnad • följer de rekommendationer som getts i God medicinsk praxis för vård av fotsår hos olika patientgrupper • håller sig inom gränserna för sitt ansvarsområde i fråga om sårvård och konsulterar vid behov andra sakkunniga inom hälso- och sjukvården • sköter fotsår enligt vårdplanen och på ett säkert sätt • arbetar aseptiskt och använder fabriksrena eller sterila instrument och beaktar sårvårdsfasen • rengör såret och avlägsnar vid behov en förhårdnad kring såret på ett säkert sätt • följer de instruktioner som en sakkunnig inom hälso- och sjukvården gett om vården av ett fotsår och bedömer vårdens effekt samt vid behov konsulterar andra och ändrar vården • använder medel för lokal behandling av fotsår och sårvårdsprodukter och beaktar den eventuella hudirritation som de ger klienten • använder vid behov kutana läkemedel vid sårvård på ett säkert och aseptiskt sätt • tillverkar och vid behov instruerar klienten i att skaffa avlastningar och hjälpmedel som stöder sårvården (t.ex. rörelsehjälpmedel och skor)

	<ul style="list-style-type: none"> • ger klienten tydliga instruktioner om hur avlastningsprodukten och hjälpmedlet ska användas och skötas och ger vid behov instruktionerna skriftligt • bedömer såråkningsfasen och sårets egenskaper, bl.a. utseende, storlek, djup, exsudat, lukt • antecknar och dokumenterar i vårdplanen (genom mätning, fotografering, ritning) noggrant de förändringar som såret genomgått samt den genomförda vården • hänvisar vid behov klienten till en annan sakkunnig inom hälso- och sjukvården.
<p>Examinanden kan ge klienten instruktioner om skötsel av fotsår.</p>	
<p>Föremål för bedömningen</p>	<p>Bedömningskriterier</p>
<p>Att ge instruktioner om egenvård av sår</p>	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • förklarar betydelsen av egenvården av såret för klienten eller vårdnätverket • tillämpar i sitt arbete kunskap om att ge instruktioner om egenvård och om de metoder som används vid egenvård av fotsår • ger klienten instruktioner och lär klienten att göra egenvården på ett säkert sätt • lär klienten att bedöma förändringar av såret och att använda vårdprodukter • beaktar klientens förmåga till egenvård och kontrollerar att klienten sköter egenvården • ger vid behov klienten instruktioner och motiverar klienten i att genomföra vård som förhindrar svullnad och i att använda vårdskor • antecknar instruktionerna om egenvård i vårdplanen • håller sig inom sitt eget ansvarsområde och hänvisar vid behov klienten till någon annan sakkunnig inom hälsovården.

Examinanden kan utvärdera den sårvård som hon eller han har gett och hänvisa klienten till fortsatt vård.

Föremål för bedömningen

Att bedöma egenvård av sår och att hänvisa till fortsatt vård

Bedömningskriterier

Examinanden

- ber aktivt klienten om feedback
- utvärderar tillsammans med klienten eller vårdnätverket hur vården har lyckats och om det behövs fortsatt vård
- jämför vårdresultaten med uppsatta mål och ändrar vid behov vårdplanen utifrån utvärderingen
- antecknar utvärderingen i vårdplanen
- hänvisar vid behov klienten till fortsatt vård till en annan sakkunnig inom hälso- och sjukvården
- gör vårdfeedbacken eller utlåtandena på ett adekvat sätt enligt de avtal som ingåtts med samarbetspartnerna
- motiverar sitt val av vårdform i förhållande till klientens situation, ålder, hälsotillstånd och eventuella andra faktorer som begränsar vården
- motiverar sina åtgärder för klienten enligt de allmänt godtagna och beprövade metoderna och enligt sitt uppdaterade kunnande.

Examinanden kan utveckla sin yrkesskicklighet och sina arbetsätt.

Föremål för bedömningen

Att bedöma den egna yrkesskickligheten

Bedömningskriterier

Examinanden

- utnyttjar feedback av klienterna och arbetskamraterna på ett professionellt sätt
- bedömer realistiskt sin yrkesskicklighet
- tar ansvar för att yrkesskickligheten utvecklas och motiverar sina utvecklingsbehov i förhållande till kraven på yrkesskicklighet i examen och i förhållande till sitt kommande arbete
- baserar utvecklingen av sitt arbete utifrån kvalitetskraven på arbetet.

Att utveckla det egna arbetet och yrkesområdet	<p>Examinanden</p> <ul style="list-style-type: none"> • bedömer och identifierar utvecklingsbehoven i sitt arbete och kommer med realistiska förslag på hur det kan utvecklas • söker och utnyttjar nya forskningsrön och handlar ansvarsfullt vid utveckling av sårvården • samarbetar med andra sakkunniga inom hälso- och sjukvården.
--	---

Sätt att visa yrkesskickligheten

Examinanderna visar sin yrkeskunnighet när de sköter klienters fotsår i autentiska arbetsmiljöer.

Av examinandernas arbete framgår om de har kunskap om särdragen i fråga om fotsår samt om de faktorer som inverkar på vården. De sköter såret utifrån den på undersökning baserade vårdplanen och är särskilt noggranna när det gäller aseptiken. De har ett nära samarbete med klientens övriga vårdnätverk. Examinanderna främjar klienternas hälsa och välbefinnande genom att ge klienten instruktioner om egenvård av såret. De främjar med sitt arbete utvecklingen av det egna arbetet och yrkesområdet.

Bedömarna följer med och bedömer examinandernas arbete och ger en skriftlig bedömning av arbetet. Examinanderna får komplettera sina examensprestationer med dokument som eventuellt skapas under examenstillfället. Dessa dokument utgör efter bedömningen en del av bedömningsmaterialet. Examinandens bedömningsmaterial består av de utlåtanden som bedömarna gett om examenstillfällena, av de kompletterande dokument som bedömts och av examinandens självvärdering.

Bilaga

Beskrivning av det arbete som utförs av personer som avlagt yrkesexamen i fotvård

Beskrivning av branschen

De som har avlagt yrkesexamen i fotvård arbetar inom social- och hälsovårdsbranschen, där verksamheten regleras av lagstiftningen, av rekommendationer och av yrkesetiken inom branschen. De som har avlagt yrkesexamen i fotvård arbetar självständigt i klient-servicesituationer inom sitt eget ansvarsområde. I arbetet är det viktigt att kunna ta ansvarsfulla beslut, identifiera sitt eget kunnande och ha ett nära samarbete i ett multiprofessionellt expertnätverk.

Att ha uppdaterad kunskap, att arbeta förebyggande och att främja hälsa och funktionsförmåga utgör utgångspunkter i fotvårdsarbetet. Arbetet är inriktat på att ge instruktioner till klienten om egenvård och på att samarbeta med klientens nätverk. Fotvård som en del av klientens helhetsvård förutsätter välfungerande samarbete i servicekedjan inom fotvård.

Beskrivning av verksamhetsfältet

De som har avlagt yrkesexamen i fotvård utför grundläggande fotvård på olika arbetsplatser inom social- och hälsovården samt inom rehabiliteringen, exempelvis i hälsovårdscentraler, sjukhus, omsorgs- och vårdinrättningar, servicehus, rehabiliteringscenter, badanläggningar, skönhetsalonger och i klienters hem. De kan också arbeta som yrkesutövare eller egenföretagare och sälja sina tjänster till olika organisationer och enskilda personer.

Beskrivning av yrkesskickligheten

Det arbete som personer som avlagt yrkesexamen i fotvård utför baserar sig på de yrkesetiska principerna inom social- och hälsovårdssektorn. De som har avlagt examen arbetar kundcentrerat, människonära och holistiskt. De förebygger uppkomsten av fotproblem hos klienter och stöder med fotvård klienternas funktionsförmåga och välbefinnande. De utför planmässig, grundläggande fotvård och drar nytta av ett expertnätverk för att få stöd i sitt arbete. Att utföra fotvård som ingår i klienters helhetsvård förutsätter kunskap om särdragen hos klient- och patientgrupper som lider av olika sjukdomar och om den inverkan särdragen har på fotvårdsarbetet. Arbetet kräver särskilt noggranna aseptiska arbetsmetoder.

De som har examen i fotvård bedömer sin yrkesskicklighet och sitt arbete enligt de uppsatta målen. De utvecklar tillsammans med nätverket fotvårdsarbetet och fotvårdstjänsterna genom att utnyttja bedömningen och erhållen feedback. De är också intresserade av den internationella utvecklingen inom branschen.

De som har examen i fotvård använder i sitt arbete den senaste kunskapen om fotvård och främjande av hälsan. De främjar klienternas medvetenhet om vikten av fotvård och

möjligheterna att främja hälsan. Genom att delta i ett servicenätverk inom social- och hälsovårdsbranschen eller i arbetsgrupper inom branschen ökar de som har examen i fotvård andra arbetsgruppers kunskap om vikten av fotvård som en del av klientens helhetsvård.

De som har avlagt yrkesexamen i fotvård har fördjupat sitt kunnande antingen med examensdelen Yrkesutövare inom fotvård eller med examensdelen Sårbehandling inom fotvård eller genom att i sin examen inkludera en yrkesinriktad examensdel från en yrkesinriktad examen inom social-, hälso- och idrottsområdet.

Tryckt
ISBN 978-952-13-4686-6 (hft.)
ISSN 1798-8977

Online
ISBN 978-952-13-4687-3 (pdf)
ISSN 1798-8985

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.